

10 203

רשות השידור - קול ישראל

הסח' ליחסי ציבור
ירושלים

תעתיק של התכנית

"שאלתא מן האולפן"

עם דאה"ס סר לוי אשכול

עורכת: חנה זמר

14 בנובמבר, 1968

* * * * *

שאלתא מן האהלפן - עם ראה"מ מר לוי אשכול

חנה: ראשונה במחזור החדש של שאלתא מן האולפן, אנחנו פותחים עם ראש הממשלה מר לוי אשכול. הודענו על הענותו האדיבה להופיע בתכנית והזמנו את הציבור לשלוח שאלות, ואמנם, הוצפנו במכתבים, בגלויות, באגרות דואר ומשש טבענו בים של שאלות, כרגיל, הזמנו אחדים מן הכותבים להשתתף בהקלטה, ביניהם דב זילברשטיין, משכונת הרכנה בכניסינה, לדב זילברש יין שאלות אחדות. בפתח בראשונה מיד, בבקשה

דב: ערב טוב, אדוני ראש הממשלה (ערב טוב) בעיני צענו קוראי העתונות מוצגת הממשלה משני אגפים, אגף הנצים ואגף היוגים, האם אדוני ראש הממשלה נץ או יונה או הנך פוסע בינות לשניהם?

אשכול: אני הייתי מססיף לנצים וליוגים גם גוזלים - והכל לפי הענין.

חנה: אתה לא תגלה לנו פה מיהם הגוזלים. מר אשכול, יונים ונצים יש גם בציבור, לא רק בממשלה. במכתבים שקיבלנו זה מורגש היסב ואני גרסה לתת את התואר של הנץ הראשי למר שניאורסון, אשר יושב אתנו באולפן. מר יצחק שניאורסון סירושלים. תיכף תשמעו מדוע שאני חושבת שהוא נץ ראשי. בבקשה מר שניאורסון, אולי תגלה לנו במה אתה עוסק?

שניאורסון: אני עוסק בהוראה. כן, כבוד ראש הממשלה. השאלה היא כך. איך וכיצד קרה הדבר, שעם אשר עמד להיות מושמד, התחנן בלי הרף בפני אותם אויבים, אשר עדיין מצהירים על מגמתם להשמידנו? למה לא נשאיר את היזמה לשלום לערבים? הם זקוקים לו יותר ממנו ומן הדיון הוא, שהם יכדעו ברך ויושיסו ידם. אך גם אז ספק רב, אם סותר יהיה לקבל את היד המשוטת, שעודבה מורמת להכחידנו. זה גם מסגה חמור מנקודת מבט מדינית. שהרי עצם העובדה שאנו מבקשים שהערבים ישלימו, יוצר את הרושם, שאנחנו התוקפנים והם הקרבנות. יחד על כן, גם במישור - כמישור היחסים עם הערבים התפילות שלנו מחטיאות את המטרה. התפילה שלנו, התחנונים שלנו, מתפרשת כחולשה וממילא זה מרחיק את השלום.

אשכול: ובכן, אמרת קודם שאתה עוסק בחינוך, אז אני אשתמש בלשון, שנודאי לא תהיה זרה לך ואומר, אם תמצא לומר, אז מן המנצח אפשר גם לבקש מה שבלעז קוראים מגנרובימיטי, בדיבות-לב. אני לא חפסר, שהמצב הוא בדיוק כזה כבר ביצינו ובין האויבים הסובביסאותנו, באשר הם בעשרות מליונים ואנחנו רק שני מליון וחצי לפי שעה, אבל לא תמיד אפשר לומר שמי שאומר "כוואו נשב ונשתמש בשכל הישר ונגיע לשלום, שיכול להיות נצחי או לאורך זמן, שזה סימן לחבובים וכריעה ברך ביחוד. בעובדה, גם 20 השנה עד למלחמת ששת הימים, אם תרצה תוכל לומר, שזה 20 שנה של מלחמה. יחסנו

לחיי אדם הוא אולי הרבה יותר עמוק מאשר אצל אחרים, בזאת אינני רוצה להתרברב ולהתפאר, אבל זוהי עובדה. אז במידה שאפשר לחשוב, שאפשר על ידי חכמה, שידול, הסברה, לקרב במשא ומתן אשר יביא לשלום מן הראוי, מן היאה והנאה לנו שבעשה את זה, דוקא מפני שאנחנו ביצחנו.

חנה: אתה אמרת, מר אשכול, שמדובר פה בשלום שאולי יכול להיות נצחי וכאן משתלבים לי כמה מכתבים של שואלים, אשר משיגים דוקא על הנקודה הזאת. אם נקח את מכתבו של רפאל לבטון מעכו, הוא שואל, האם לא ידוע בתולדות ההיסטוריה, שבריתות שלום נכרתו בין מדינות לאחר מלחמה וגילן הסמוצע היה שנתיים שלוש. האם כדאי אם כן, שנכרות שלום עם מדינות ערב לחקופה קצרה, במידה שהן בכלל יהיו מוכנות וכתום שנתיים שלוש נמצא טוב את עצמנו במצב של מלחמה כנענב. שאלה דומה מאד יש כאן של מתוך פריז'ה סנתניה. ויכולתי להמשיך ולסנות אותן. השאלה היא כאן אם כן, מה טוהה הטכס שלום?

אשכול: אני באמת מוכן להחליף את המלה נצחי. מה זה בכלל נצחי? זה נכון, פראינו מלחמות בין עמים תרבותיים, אירופאיים. אינני יודע אם אחת למנתיים כרתו ביניהן חוזה, אבל שחוזה זה עוד לא הקטיע הסופית בגד מלחמה. אבל בכל זאת, זה אמצעי סנע לחקופה. כשמגיעים אליו לאחר הכרה הדדית, הסרת התנכרות הדדית, משא ומתן הדדי, הסכמה הדדית, במקרה זה קביעת גבולות טחאיימים ומוסכמים והצבת כוחות המירה והגנה על הגבולות, יש להם - יש להם ערך בשמירת שלום המדינה. יש מאנשים רבים שיהיה טוהה, והנה גרד להסבר בדרג יותר נמוך. המלווה - המלווה כסף לזולתו, לא אגיד לחברו, לידידו, אבל לזולתו. אפשר להלוות כסף בשביל לקבל מטר ואפשר להלוות כסף לא על סנע לקבל מטר. בכל זאת יש קצת יותר בטחון אם אתה מלווה את הכסף ומקבל את המטר. כסובן - יש גבול. ויכול להיות, האי אפשר יהיה להגיע למשא ומתן. ואז לא חתיה לנו ברירה, ואני אמרתי זאת ולא לבדי אמרתי, אז על עצמנו נעמוד.

חנה: בכל זאת, אתה לא צריך להטאר ברומס, האנשים חושבים רק בכיוון זה. אני לא לרובמא שבי מכתבים אחרים. אולי אצרך אותם, אחד מאילו בן דוד בהגושרים, (כו, קבוץ) מכיון שאחיה גם כן אמרת, כי לא ברור אם נגיע אפילו למשא ומתן, לא כל מכן לשלום, הוא מתיחס צנ כזה ושואל, אם אי פעם, באחד הדורות גוכל למרות כל הקשיים הכרוכים בזה לשבת בצותא עם הערבים, והוא שואל, אם זה יהיה לפחות בימי בנינו, אף על פי שהוא רק בן 17. והגב' עידית מוזס מקרית ביאליק שואלת שאלה, שאולי ברגע הראשון גראית פססנית. אבל בדסה לי, שהיא די אופיניח למה ששואלים רבים וזה פשוט מה יהיה? מה יהיה הסוף?

אשכול: אני אתחיל אולי דוקא בשאלה הסניה. כי היא פשוטה ואנוסית וכואבת. ומכאינה לכולנו. אולי ארשה לעצמי הערה אישית. אני הייתי בצבא, ארבע גנותי שרתו בצבא, בעליהן או אישיהן שרתו בצבא. אני לא אוכל להבטיח, שבניהם של גנותי לא יצטרכו לשרת בצבא ושבתם כל השנים הללו לא חתיה מלחמה. צר מאד, אבל דרכו של העולם זה כמו שהוא גם בסוף המאה העשרים - הוא כזה. ואשר לשאלת החבר מהגושרים: גם עכשיו, לאחר פירושלים בגאלה, אוחדה, בכל זאת הגבואה עוד לא חזרה, עוד לא ניתנה לנו מחדם. ולא הייתי מקבל על עצמי לבנא מה יהיה, מה יהיה. אבל מה שאנחנו צריכים לעשות, וזה אולי מתקשר עם התשובה, שנתי קודם לשאלה. מדוע בכל זאת אנחנו צריכים לעשות מאמצים בגבול היכולת כסובן ובגבול ההגיון כדי שאנחנו נגיע לשלום ונגיע להפסקת מלחמה, אבל מתוך כבוד הדדי ומתוך בטחון משלום ישרור ונוכל לעשות את עבודתנו היוצרת והבונה.

חנה: שתי שאלות ליעקב פרידגורט הנמצא אהנו באולפן. מר פרידגורט, במה אתה עומק?

יעקב: אני סטודנט למספמים שנה ג' באוניברסיטת תל-אביב וכן גם עובד בבנק איגוד מרכז בתל-אביב.

חנה: מה שאלותיך?

יעקב: האלה ראיונה היא, כבוד, אדוני ראש הממשלה, לאור הכתובות במגעיו פה שליטי ארצות ערב ולאור מצבו הרופף של חוסיין בארצו הוא, האם אינך סבור, מיט לרכז את המאמצים להידברות עם מנהיגי יהודה ושומרון, על מנת להקים ישות פלסטינאית?

אשכול: ובכן, נסינו וננסה. אני לא יכול להגיד, שמצאנו הבנה ורצון בעוד שהשיחה הייתה על רמה מאוד ידידותית ואדיבה, הם אמרו כך וכך, אבל חדע לך, אנחנו נדבר על זה עם המלך חוסיין. ואני אמרתי טוב, דברו עם המלך חוסיין. זמן הסמיים או מתהום הארץ בלבד אם אתם יכולים להשיג לכך. ולא קשה היה להבין, שמחוסיין כדי ליצא מזה דבר רציני, זה יגיע גם להתייעצות או זה יובא הבין גם לנאצר - וגם לזאת אמרתי, אין אנחנו מערביים, תעשו מה שאתם חושבים לבכון ולנחוץ ותנו לנו תשובה. ולצפרי הרב - אני אומר את זאת לא לתפארת המליצה לצפרי הרב - לצפרי הרב לא יצא עד עכשיו מזה דבר. ככה, סמי שרוצה להתלות באילן זה ובסנה הזה, אז הסנה הזה אוכל. לא אגיד טרפית, אולי הוא עוד פעם יוצת ולא יאוכל. אבל ברגע זה אין לסמוך על הקמת ישות פלסטינאית ושאתם בסדר את הדברים.

חנה: הייתה לך עוד שאלה?

יעקב: כן. האלה סניה שלי היא קצת יותר אקטואלית, מתיחסת למאורעות האחרונים. אני מתכוון לעבין החנויות שהוחרמו בירושלים והוחזרו, האם אינך סבור, המעשה כזה מצביע על מורך יד ועל מדיניות בלתי עקבית? ובשקיפין זה יכול לגרום לכך, שבעתיד אז תושבי יהודה ושומרון יחשבו, שמכיון שהמדיניות היא כל כך בלתי עקבית וכל כך רכה, אז ככה שאין מה לפחד ואפשר לעשות מה ירוציה, במילא היהודים, רחמנים בני רחמנים ויטלחו לנו חמיד.

אשכול: אינני חושב, ואינני חרית לכך. כי לו היה ככה, אז בדרך כלל כל המספמים על כל מיני עבירות היו צריכים להתחיל, אני יודע, במספמי ערות. אנחנו לא החרמנו את החנויות הללו, כי אם תפסנו אותן, לומר, שהם בחוצים לנו בכדי לאחסן שמה חילים או סוטרים למען לסמור על הסדר. וגם - וגם לומר ולרמוז, אם, אם תאבו ותשמעו - תאכלו משוב הארץ. אפשר לחזור, אין זה נצחי, אין זה לעולמים. וכאשר באמת הם אחר כך באו במספחה סכונדת רחבה, לשר המספחה וקיסו שיחה כ זאת, שתכנה: היה מה שהיה - היה וצריך להפסק, (אינני יודע אם הם השתמשו בביסוי הזה הערבי איל פאת-מאת, מה שהיה - מה, מה שעבר כבר הוא עבר ואיננו). להבא צריך להכנס לסלול חיים רגיל, שקטים, שלווים. והיה זה מסונה מאוד לו אנחנו אסרנו: מה שאתם אומרים זה לא סעבין ולא חשוב, אנחנו ממשיכים בזאת לעשות. אין כאן חולשה. הם רואים, שאנחנו רוצים לנהוג בדיון וביושר ובצדק, ויתכן שאני נוטה להאמין, שזה יסא את פירי.

חנה: אתה הסברת מדוע היה מצדק להחזיר את החנויות. האם אתה חושב, שגם הצעד הראשון של ההחרמה היה בחוץ?

אשכול: טוב עלי לתקן, לא החרמה כי אם התפיסה... שהיה בהכרח בהחלט הייתה בחיצות. כי יש דברים כמו ציפור האתה מוציא אותה מהידים - קשה כבר לתפוס אותה. גם סדר ומסמעת ומסטר יותר קל כאשר מתחילים להראות חדקים לעכב את הדבר, לעכב את הדבר בראשיתו

אשכול: מאמר לתת לענין להתפתח, כאשר יכול להתפתח. כאשר הוא כבר כל האינסטינקטים גדלקים ואחר כך צריך גם כוחות יותר גדולים וגם פעולות של הכוחות הצבאיים או המשטרתיים יותר דרמטיים, אשר לא כל כך רצוי לנו.

חנה: הייתי צריכה להזכיר, כי אנחנו בתוכם במידור בינעירוני ומסתפחים את אולפני ירושלים, תל-אביב וחيفا של קול-ישראל. ראש הממשלה, יחד עם שני מהסואלים, מר שניאורסון ומר פרידגורט במצאית אתי בירושלים, דב זילברשטיין נמצא באולפני תל-אביב יחד עם רחל ויטלה, העוזרת לי בהפקת התכנית - ויש לנו שני יואלים גם באולפני חיפה שאחד מהם אזמין עתה למיקרופון. האם אתה חושב אותי מר זבולוני? (חוסע) אתה חנר אושא? (כן, חבר אושא) ויש לך שאלה סאד עדינה. בבקשה.

זבולוני: ערב טוב אדוני ראש הממשלה, כבמדינה דמוקרטית מותר אצלנו בישראל לבקר את הממשלה כולה וכל מי שנפרד. לעתים הביקורת היא אפילו חיובית, סועילה ומפרה. אולם, בחדשים האחרונים עדים אנו להדרדרותה של הביקורת ולגלישתה לנגח סצע אישי ולהסתה פרועה. מעל גבי מדועות בעתונות, הכרזות בחוצות הקריות, מודנקות לשר החוץ עלילות ווא, שאין להן שחר, עד כדי האשמות בגידה, רחמנא ליצלו. הסתה זו מזכיר הלאה שבאר מארצות אירופה מקרה דומה, גם היה במר החוץ, יהודה במדינה מערב אירופאית, שהתוצאות היו טרגיות ביותר. שאלתי היא איפוא א. מה חוטבת לעשות הממשלה בכדי לבלות בחיול עכור זה? ב. האם אין כל אמצעים תחוקתיים לסנוע את ההסתה הפרועה ולתבוע את מנהליל לדין? הנני חוזר ומדגיש, כרונה לבלימת ההסתה ובשום פנים ואופן לא להגבלת הויכוח הענייני, שהוא לגיטימי ביותר והמוקד העיקרי בחיינו עכשיו. תודה עברר התשובה.

חנה: עוד לא קיבלת.

אושא: אני מקווה לקבל.

אשכול: השאלה נכבדה. ואני מסכים, שיש המפלגות מרושעת לעתים, לשר זה או אחר. מרושעת ובלתי מוצדקת. אולם אני עדיין אינני חושב, שהטכנה היא דומה לאותו המקרה או אותם המקרים; שאתה מזכיר ברמז, אבל לרבים מאתנו חיו את התקרפה ההיא ויודעים זאת. כמובן, אסונות יכולים לקרות והם וקרו - קרו אסונות ואל אפתח פה לשסן, קרו אסונות במדינות אולטרה דמוקרטיות, טוב, לא אזכיר את השמות, גדולות רציניות, חזקות, אבל אני בכל זאת חושב, שעדיין המרחק הוא גדול, יתכן, שכדאי להפנות את תשומת לב שר המשפטים והירועץ המשפטי, אם אי אפשר להתמסס, אם אפשר או אי אפשר להשתמש בחוקים ואם הגיע הזמן, אני סאד לא הייתי רוצה שנצטרך להוציא חוקים מיוחדים לכך. וצריך לסמוך בכל זאת על החוקים של - של הציבור ואפילו של יחידים בציבור אשר עוסקים במלאכת בלתי קדושת זאת, אבל לעצם השאלה שלך והיא בשאלה כבר דומגי גם בכנסת, עצם השאלות הללו הן גדר וסייג לאלה, שמטפלים במלאכה הזאת, ובקווה שזה יפסק.

חנה: לפני שזה יפסק, יש לי משהו דומה. השואל הפעם הוא אברהם שמחה מבאר שבע והוא מצטט מספרו של ד"ר בר זוהר, אפילו נותן מראה מקום, עמוד 143 ואילך, אשר לפיו שר החוץ לא דווח לממשלה דווח מדויק על שיהותיו עם הנשיא ג'ונסון בארה"ב לאור הכתוב בספר הזה, מתעוררות אצל השואל בבאר-שבע שתי שאלות: א. אם הדברים נכונים, כיצד יכול ראש הממשלה להמשיך לתת אמון בשר החוץ? דווח בלתי מדויק הוא דבר חסור. ועובדה היא שנשלח עוד אדם לבדוק את אמיתות הדיווח. ב. אם הדברים אינם נכונים, מדוע לא יוגם משפט דיבה נגד הכותב?

אשכול: אני קודם אענה לעצם הענין ואומר, שבשום אופן איבני מקבל את הגירסה, שגם בה יש קצת מן הזדון, ששר החוץ לא דווח במדויק על שיחותיו עם הנסיא ג'ובסון. ומסילא אין מקום לשאלה, מדוע ניתן בו או אני כראש מסשלה, שבותן בו אסון, אני יודע, שהטואלים או הלוחשים מפה לאוזן פה ושם - רזה לעתים יותר גרוע מאשר דיבור גלוי - מסתמכים על כך, שבאותה תקופה או יום אחרי זה בסע עוד אחד נשלח למסשלה עוד אחד, עוד אדם המסלא תפקיד אחר, לברר ולבדוק ועל זה אני הייתי אומר, מה ענין שמיטה להר סיני? זה היה דבר אחר וזה שני דברים שונים וגם המקורות היו שונים. אחד קסור עם סקור מסויים, והוא מונה אל המקור המסוים הזה והשני אולי מגלה לו איזה סקור אחר, והיות והדבר הזה, היה בבני על כך שנסע עוד איש אחד, אז ראו אהה, הנה אין אמון למה מאמר או מוסר שר החוץ, ולא דובים ולא יער. ואשר לשאלה, ואם זה דבה. מדוע לא נקרא מישהו למשפט. ובכן, אני לא קראתי הרבה ספרות פוסט-מלחמה. אבל במידה שקראתי (ואני אומר לא כל כך הרבה). אני נתקלתי - לפי מיטב ידיעתי - בתקלתי בהרבה אי דיוקים, אם אני אשתמש בלשון ספרותית, יכולתי להגיד, לתת לזה הגדרות אחרות ולא תמיד אהה קופץ לקרוא למשפט על דברים שהם גובלים בדיבה או דברים שהם חצאי אמת וכידוע, חצי אמת לפעמים עוד יותר גרועה מאשר שקר סלא, כי גם הטיפול בו, בערכאות הוא קצת יותר קשה.

חנה: שאלה כמעט אחרונה באותה סוגיה. כפי שהתברר, אני מצטמת - לשלמה קמחי מונה צהל, יד אליהו בתל-אביב. סטה שר החוץ בנאוסו בעצרת אום מעמדת המסחלה שאלתו היא: האם זאת היתה רק סטיה סקטית או סטיה אמיתית?

אשכול: יפה. הודעתו של שר החוץ קיבלה את אישורה של הממשלה. אני רק צריך להוסיף, מובן מלכל אדם יש סגנון אישי, ולא במקרה אומרים, שהסגנון הוא האדם. ואפשר את אותו הדבר אבל בדיקה אותו הזבר, להגיד כמעט מלים, בהרבה מלים, במלים כאלה, במלים אחרות, וטריים-אבל גם לא טריים - איבם העתקים של תקלים אחד. צריך לשמור על התוכן ולהיות נאמן לתוכו. אבל - ויש גם הבדל לעתים בין כאשר יושבת בינה לבין עצמה על יד השולחן ורבה בענין, ובין שאחר כך צריך אחד שליח בשמה ולמכור את הסחורה הזאת לאחרים, והרבה תלוי גם, הרבה תלוי גם באריזה של סחורה טובה מאד.

חנה: ברשותך, אני רוצה לעבור עוד פעם, לסוגיה אחרת לגמרי. שגם גם בה למרבה תמהוני נתקבלו הרבה מאד האלות. אם נשמע את שאלתו של שר יצחק וינסראג סכרמיאל, הנמצא באולפנו בחיפה בקבל פחות או יותר את לוח של שאר הסאלות באותו ענין.

וינסראוב: כבוד ראש הממשלה, הרצאות מרובות מוצאות עבור העולים. אך בכל חלק גדול מהם איבם שבעי רצון. עתידו של הנוער שלנו צראה לי חשוב יותר. אסובתי בהם גדול יותר, יהיה מוצאם אשר יהיה, כבני מגיני ארצנו. חנוך תיכון חובה וחיבם היה צריך להנהיג כבר מזמן רב. זה היה בזמנו מביא להעלאת הילודה בשכבות הגבוהות יותר של האוכלוסיה שלנו, מה שבאמת מאד רציני. לעולם לא נתחרה עם שכנינו בכמות והיחס יהיה תמיד לטובתם בצורה קיצונית, אסור לנו לתת להם להשיגו בשם המדעים והמכנולוגי דבר הניתן בפרק זמן להשוראה, במידה והוא יוזב סצידנו.

חנה: מכיון שלא ידעתי בדיוק את נושא שאלתו את שר וינסראוב, אולי הסעיתי בעוטרי, שזה אופיני לשאר מכתבים: גם שאר המכתבים יוצאים מתוך הנחה, שמוסקע הרבה כסף בהבאת עליה ובקליטת עליה ואף על פי שאף אחד- במידה שאני רואה במכתבים - איבנו כופר בצורך בעליה, הרי כולם אומרים, כי אפשר היה להשיג את האפקט של הגברת מספרנו על ידי עידוד העליה הפנימית, אילו הושקע יותר בחנוך, אילו הושקע יותר בשיכון ואילו היו יותר תמריצים לתושבי הארץ להקים מספחות גדולות יותר, יש לי מכתב מענין

(חנה): זה מאני אבעט בקריט פרזקבן, יש לי טכתב בענין זה מהצברת שכמר בחלפיות בירושלים, מאלימו צמח בחיפה, מחנון בוכריס ממושב ברכיה ליד אסקלון וכן מטיכאל בר-אושר בירושלים.

אשכול: כן. בראשית השאלה, דומני, הבעת איזה חסיה על סטפון השאלות בענין זה. עלי לוטר, אני לגמרי לא תמיה. זו אחת השאלות הרציניות והחמורות בימינו אלה, מה שנוגע לאחיזה באמצעים מסוימים בכדי לעודד את משפחות מעוטי הילדים. במסרד ראש הממשלה עכשיו הוקם מדור מיוחד עם איש לדעתי קאד מתאים לכך. והענין בודאי כבכל דבר, תובע דרבה כסף. אנחנו מוכנים עכשיו לעשות כל מאמץ ולקבוע קרן מיוחדת, כנוכל לתת הלואה לשנים ארוכות בתנאים מתאימים בריבית די נמוכה. הסטטיסטיקאים שלנו אומרים בדרך כלל, שהחכמה (אם בכלל זה חכמה), שהחכמה היא להיגעל 3,4,5 ילדים ולא דוקא ל-10,12. איבני בזאת רוצה להגיד, אני לא אגיד אף מילה בקורת למשפחה, סיד לה 10 ו-12 ילדים, ראיתי משפחות כאלה, בדירות מצומצמות וילדים בחמדיט. אגב, אני עצמי אחד מ-10 ילדים שאמא שלי הביאה לעולם אומנם אנחנו לא היינו עניים.

חנה: הקרן הזאת מדיברת עליה היא הוקמה או היא תוקם?

אשכול: רק בשבוע שעבר דיברתי עם אנשי האוצר והם אמרו לי כי אני הזכרתי כבר את הדבר הזה פעמים אחדות, שנקבעה קרן של מיליונים ולפי הצורך יהיה הכסף.

חנה: יש לנו עשרות מכתבים בעניין הצהרות מיותרות של הורים ובעניין סתירות סניכות בהצהרותיהם. אנחנו לא בעלה מכתבים אלה מפני שהדבר עולה לעתים קרובות ונזמה לי שהוא מפילא חסר תקורה, אבל יש לנו מכתבים בעניין דוגמה קובקריסית להצהרות סותרות - והמדובר בסתירה סמוצאים השואלים בין דברי השגריר רבין לבין דברי השר אלון, סגן רה"מ, בעניין התגובה האמריקאית הצפויה במקרה של התערבות סובייטית באזור. רשות הדיבור לצציג השואלים - אולפן ת"א, בבקשה.

דב: כן. אדוני ראש הממשלה, שנשא השגריר רבין את דבריו בפני חסיבת אראל אמר בין השאר, כי איש לא ינקוף אצבע לעזרתנו, או דברים כמעט דומים סגנו. מר אלון, אמר מספר ימים לאחר מכן את היפוכם של דברים, מי משניהם צודק? כלום דעתו של מר רבין, הנמצא כל העת ברואשינגטון איבנה מדוייקת יותר?

אשכול: כל אחד יכול להבין, שכל האמירות הללו הן היפותיזות. אין לאף אחד מהם, ואין לאף אחד מאתנו הוכחות, כאילו נאמת עמדנו לסכאפות של רבי-העולם, שהם מחליטים וקובעים ואומרים כך וכך יהיה, זה הנחות, זה היפותיזות זה התרשמות מסיחה עם אדם זה כטזה מגיע לעסיה, צריך תמיד יכולנו יחד בנחור, בברור לנו את ההיפותיזה הכי קשה בשבילנו, הכי בלתי רצויה ולזה שנתכונן.

דב: אדוני ראש הממשלה, מהי דעתך שלך בנושא הזה של ההתערבות?

אשכול: גם מה שאני אגיד זה לא יותר מהיפותיזה. היתה לי הזדמנות במסך השנים הללו לדבר עם ראיון למלכות, זאת אומרת נסיא ארה"ב, ויכולתי להתרשם התרשמות על ידידות רגישה חיונית לענינים שלנו ודאגה לענינים שלנו, אבל לא הייתי אומר, שיש בטחון סלא, שתמיד ייעשה כל מה שאנחנו נחשוב זה טוב ונחוץ. בשבוע שעבר דיברתי על כך בכנסת.

חנה: ואמרת כי לא נהיה מבודדים, אבל נזהרת מלחייב מישהו, בעניין אחר יש לי כאן שאלה של יוסי שלמה מנתניה רחוב מלחמת ששת הימים. הוא מבקש לדעת, מדוע במסגרת ההודעה על פשיטת צה"ל למצרים ממטרד ראש הממשלה ולא מדובר צה"ל או ממטרד הבטחון, כנהוג בדרך כלל? ברצוני לציין, הוא מוסיף, שגם כאשר כיהן ראש הממשלה כמר הבטחון לא ממטרד הודעות מפיו זו ממטרד ראש הממשלה, כי אם מטעם דובר צה"ל.

אשכול: השאלה הזאת, אולי ללא כל כוונה כוללת בתוכה ספק ולמעלה מספק בהתנהגות חברי ממשלה, ראש הממשלה ומה עשה הקב"ה? סר הבטחון ודובר צה"ל סברו, שמוטב שצה"ל ימסור בענין זה רק על הצד הצנאי של הפעולה. והוסכם, שהטבת הרקע המדיני תצא מלכת ראש הממשלה. וכך נעשה.

חנה: אין מערערים על הקב"ה. אבל דוב זילברשטיין, דומני, רוצה לערער על מסהו אחר.

דב: אדוני ראש הממשלה, כלום אי-קבלת הצעתו של אחד מסרי ממשלתך לדחות את טרעו הבחירות לכנסת לפחות עד 1970 אינה מטגה וזאת לאור שתי העובדות הבאות:
א. הסכומים המוצעים על מערכת הבחירות מסתכמים בעשרות ואף מאות מיליוני לירות, שהם זבזב אמצעים יקרים בתקופה, שבה המדינה כה נזקקת לאמצעים. ב. המאבק בזירה הפנימית יחליש את כוחנו בזירה הבינלאומית מבחינת אחדותנו היתמית.

אשכול: אני בהחלט אינני חושב, שזה מטגה שלא קיבלנו או לא התקבלה הצעתו של חבר, שהוא חבר מפלגת העבודה. יש דברים, שהקביעות יפה להם. אם יש חוק כזה, מאד צריך להזהר אלא אם חרב חדה באמת מנחת על הצואר. ואנחנו עכשיו ננהיג חוקית ככה, שתקופת הבחירות תהיה קצרה, אולי בין 4- ל-6 שבועות. טוב לממשלה לאחר הקדנציה שלה, לאחר ה-4 שבועות שלה, לדעת שהיא רק עכשיו נבחרה וקיבלה מנדט מן הפז, אם זה יהיו ארחת אנשים או אנשים אחרים, בתקופתנו אנו מי יודע, יתכן שאנחנו בעמור במבחנים שונים, במשא ומתן, בשלום, בגבולות, בבטחון, וזה מאד רצוי דוקא. אלא כפי שאמרת, אלא אם חרב חדה, שאני לא רואה אותה, תהיה מונחת על הצואר. אתה גם אמרת, שעשרות אם לא מאות מליונים מוצאים לבחירות. הכל טוב במידה ובמשורה. גם השערות וסענות על הוצאת כספים לבחירות. זה רחוק מאד ממאות מליונים.

ב: אבל יש לי רושם, שלא התיחסת לבעיה של אחדותנו הלאומית, שתופר בעת מערכת הבחירות וזוהי הבעיה לדעתי.

אשכול: כך. זה בודאי לא בעיה. כי לו זו היתה בעיה, אז צריך בכלל לבטל את כל המוסד של בחירות. אז זה שאתה תדחה את זה לחצי שנה או לשנה, מה הועילו חכמים בתקנתם? אז דחית את הפרוד לשנה. ואנחנו - ראינו, גם בארץ, שסיד אחרי הבחירות, רק אתמול רבו על הבמות, וסיד אחרי הבחירות (וזה גם הרפעה אנוחית מאד, מאד יפה) לוחצים יד אחד לשני והולכים יחד לשתות קפה.

חנה: בקשר לבחירות ונבחרים: יוסי רוזנבאום מרח' ילין בתל-אביב סבור שיש להגביל את תקופת השרות הציבורי של ראש הממשלה, חברי הממשלה וחברי הכנסת. הוא שואל מה דעתך על כך.

אשכול: אני חייב להגיד שיש טעם במחשבה כזאת או בהצעה כזאת. אני יודע, שבמפלגת העבודה יש אפילו ועדה שדנה בהצעה דומה. כבר הגיע הזמן לקבוע חוקים או חוק בענין זה, אני עצמי לא יודע, הייתי סומך על הועדה, הועדה הזאת שמטפלת בזאת שתקבע עמדה. בכל אופן, הענין ראוי למחשבה.

חנה: תודה רבה לך סר אשכול, תודה רבה לכל השואלים והמאזינים.